

کنید.» اما همین فراز آخر، که به معنای انتخاب‌های صحیح و مبنا قرار دادن شایسته سالاری در انتصاب‌ها بود، از سوی برخی رسانه‌ها وارونه تعبیر شد. مانند رسانه اصلاح طلب شرق که در گزارش روز بعد خود، مدعی شد که «انتصاب‌های عجیب صورت گرفته در دولت سیزدهم چنان است که بالاخره صدای رئیس‌جمهور را هم درآورد.» و در ادامه با بازنشر خبرهای تکذیب شده در زمینه انتصابات، سعی کرد منظور خود را برنص صریح‌رئیس‌جمهور تحمیل کند. این در حالی بود که رئیس‌جمهور در همین جلسه هیأت دولت که گزارش آن به‌صورت وارونه در این روزنامه بازنشر شد، تأکید کرد که «شایسته‌سالاری از اصول اساسی دولت در عمل است و آنجا که کار خود را درست انجام داده‌ایم، نباید تحت تأثیر فضا‌سازی‌ها قرار بگیریم.» به عبارت دیگر، آیت‌الله رئیسی در اینجا، از فضا‌سازی‌ها درباره انتصابات، به‌عنوان ابزاری برای تحت تأثیر قرار دادن مدیران یاد کرد. و البته این واقعیتی بود که از نظر تحلیل‌گران نیز دور نماند. چراکه برخی از تحلیل‌گران بر این باور بودند که این همه‌های رسانه‌ای، اقدامی برای گرفتن شجاعت تصمیم‌گیری از مدیران جدید و ایجاد سپر حفاظتی برای مدیران باقی مانده از دولت قبل است، مدیرانی که کارنامه آنان اکنون در سرفره، معیشت و زندگی ایرانیان بخوبی دیده می‌شد و نیازی به هیچ توصیف و تحلیلی هم نداشت.

آیت‌الله رئیسی نیز ۵ روز بعد، در جلسه دیگر هیأت دولت با بیان اینکه «هدف از تکرار شباهات، ایجاد یأس و ناامیدی در بین آحاد مردم است و در این زمینه متأسفانه بعضی‌ها نادانسته با راهبرد دشمن همراهی می‌کنند» تصریح کرد: «مستولان ضمن اینکه مراقب هستند وارد حاشیه‌های کاذب نشوند، باید برای افکار عمومی اهمیت قائل شوند و به شباهات، پاسخ‌مستند و مستدل بدهند.»

«عملیات روانی» علیه دولت

دو ماه بعد از اظهارنظر رئیس‌جمهور در هیأت دولت و خطاب قرار دادن هیأت وزیران به شایسته‌سالاری، آیت‌الله رئیسی در اظهارنظر دیگری نسبت به عملیات روانی صورت گرفته علیه دولت سیزدهم واکنش نشان داد. به عبارت دیگر، درحالی که جریان‌های رسانه‌ای همچنان دست‌اندرکار تحلیل‌سازی و نظرسازی پیرامون کلیدواژه انتصابات بودند، آیت‌الله رئیسی به‌طور قطع، وقوع این امر در دولت را رد کرد. رئیس‌جمهور ۹ دی ماه در سفر استانی به قم، با اشاره به همه‌های صورت گرفته به دولت سیزدهم گفت: «متأسفانه نقاط قوت این دولت را با عملیات روانی، نقاط ضعف جلوه می‌دهند و برای مثال در حالی که این دولت به دور از فامیل‌بازی تشکیل شده، اما تلاش می‌کنند طور دیگری آن را به مردم معرفی کنند.»

آیت‌الله رئیسی در همین نشست، اعتماد مردم را پشتوانه مهم دولت توصیف کرد و گفت: «دشمنان می‌خواهند ادراکی ایجاد کنند که امکان

حل مشکلات کشور وجود ندارد، اما حتماً می‌توان مشکلات را حل کرد.» «ادراک‌سازی از طریق عملیات روانی» تحلیل دقیقی بود که رئیس‌جمهور از خبرسازی‌های چندماهه درباره انتصابات فامیلی ارائه کرد. اما فاصله زمانی میان اظهارنظر محتاطانه قبلی و موضع‌گیری قطعی اخیر که در قم ایراد شد، نشان می‌دهد که در این مدت، تحقیقات و بررسی‌های گسترده‌ای در دولت انجام شده و ادعاها راستی آزمایی شده و در نهایت کذب بودن آنها مشخص شده بود. آیت‌الله رئیسی حتی از این هم پیشتر رفت و در گفت‌وگوی تلویزیونی با مردم که ۵ بهمن ماه ۱۴۰۰ انجام شد، از مدعیان خواست که ۵ انتصاب فامیلی خود را نام ببرند تا از سوی نهاد ریاست جمهوری مورد پیگیری قرار بگیرد. رئیس‌جمهور در این گفت‌وگوی تلویزیونی با بیان اینکه گاهی نقاط قوت دولت به‌عنوان نقاط ضعف مطرح می‌شود، انتصابات را از جمله مصادیق تبدیل نقاط قوت به نقاط ضعف دانست و گفت: «در موضوع انتصابات فامیلی، بنده از بعضی از کسانی که می‌گویند خواستم که ۵ نفر را نام ببرند تا بنده پیگیری کنم، چرا که بنده در این قضیه مسئول هستم.»

وی با بیان اینکه نقطه قوت این دولت این است که مسئولان آن کسی را از فامیل خودشان نیاورده‌اند تا منصوب کنند، تأکید کرد: «همواره نسبت به این مسأله حساسیت وجود داشته و این حساسیت همچنان ادامه دارد که انتصابات، انتصابات شایسته و براساس شایستگی و نه براساس روابط فامیلی و اینها باشد. اگر جایی هم کسی تذکر داده، وزیر و مدیرکل و استاندار باید پیگیری کند و پیگیری هم کرده است. حساسیت خوبی نسبت به این مسأله وجود دارد، اما اطلاع‌رسانی، نباید اطلاع‌رسانی نامناسبی باشد. بنده از همه بخش‌های دولت اطلاع دارم. مواردی بوده که گفته‌اند انتصابات فامیلی شده است، پرسیدیم که ۴ تا فامیل‌ها را معرفی کنید تا ما هم بدانیم.»

ادراک‌سازی با جدول‌سازی

اظهارنظر رئیس‌جمهور نشان داد که مدعیان حتی نتوانستند ۴ انتصاب را نام ببرند که براساس روابط فامیلی اتفاق افتاده باشد. چنین بیان آشکار و صریحی، به معنای آن بود که اگر برخی شواهدی در دست دارند، یا آن را برملا کنند یا به نهاد ریاست جمهوری منتقل کنند تا پیگیری شود و اگر هیچ کدام از این اتفاق‌ها نیفتاده است - که نیفتاده - اخلاق سیاسی حکم می‌کند که دست از تکرار این ادعاها بردارند؛ ادعاهایی که در فرایند ادراک‌سازی، می‌خواهد امید ملت را نشانه بگیرد. با وجود این، جریان‌های مقابل که دست‌شان خالی‌تر از گذشته بود، همچنان عملیات ادراک‌سازی خود را دنبال کردند و این بار این رویه را با انتشار یک جدول بی‌پایه انجام دادند. از جمله این رسانه‌ها، یک پایگاه اطلاع‌رسانی به نسبت گمنام که در گزارشی، ضمن اشاره به این واقعیت

که «رئیس‌جمهور چند بار برای معرفی مصادیق انتصابات فامیلی دعوت کرده» مدعی شد که مصادیق این انتصابات را طی دو جدول ارائه کرده و در ادامه، از دولت خواست پاسخ‌مستند و اقناعی بدهد تا اثبات کند که این ادعاها نادرست بوده است. در این گزارش از دولت خواسته شده بود ثابت کند آنچه این رسانه ادعا کرده نادرست است، درحالی که در عرف و منطق، ارائه ادله و استدلال، برعهده مدعی است، نه کسی که نسبت به او ادعایی مطرح شده است. اساساً تلاش برای رد این ادعاها نه تنها به یک چرخه باطل می‌انجامد بلکه مدعی می‌تواند ادعاها را جدیدی را نیز تکرار کند، اما این رسانه‌ها و دیگر جریان‌های همسو به این واقعیت اشاره نکردند که چرا تکذیب‌های مورد به مورد وزارتخانه‌ها درباره انتصابات فامیلی را نادیده گرفتند و همچنان بر ادعای خود پافشاری کردند؟

در جدول ادعایی، هر اسمی که به نظر طراح آمده، درج شده بود. اما عجیب‌ترین مورد درج نام علی باقری کتی، معاون سیاسی وزیر امور خارجه در فهرست انتصابات فامیلی بود. همین یک مورد عمق استدلال مدعیان را نشان می‌دهد و مشخص می‌سازد که آنان، همه سوابق علی باقری از جمله در دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی، معاونت مسئول تیم مذاکرات هسته‌ای و بعد در مقام دبیر شورای حقوق بشر قوه قضائیه را نادیده گرفته و همچنین صلاحیت‌های فردی و حرفه‌ای و سوابق اجرایی و عملیاتی او را زیر سؤال برده و صرفاً به این مسأله اکتفا کرده‌اند که او فامیل فلان فرد است که ارتباط دوری با فلان فرد دیگر در دولت دارد! یا در مورد عجیب دیگری، ادعا شد که محمد مهدی رحیمی به دلیل اینکه با جناف فریدالدین حداد عادل است به‌عنوان مدیرکل روابط عمومی نهاد ریاست جمهوری منصوب شده است. گذشته از این که در این مورد، سوابق رسانه‌ای رحیمی، از جمله در خبرگزاری مهر نادیده گرفته شده، به این سؤال پاسخ داده نشد که اصل فریدالدین حداد عادل چه ارتباطی با دولت دارد که حضور با جناف او در نهاد انتصاب فامیلی تعبیر شود؟

در موارد دیگر این جدول ادعایی، همه سوابق تحصیلی، حرفه‌ای و صلاحیت‌های کاری نامبرداران نادیده گرفته شد و سعی شد این‌طور ادعا شود که اگر فردی به‌عنوان مسئول جایی انتخاب شده است، نه براساس شایستگی‌های فردی، بلکه به واسطه ارتباطات سیاسی با دولت بوده است. طراحان این جدول برای اینکه آش را بیش از پیش شور نشان دهند، دست به اقدام دیگری هم زدند و وزرا یا مدیران عالی رتبه‌ای که سابقه تحصیل در دانشگاه امام صادق (ع) دارند را نیز در ذیل این جدول گنجانده‌اند.

نگاهی به صدر تا ذیل این جدول، نه تنها تداعی‌کننده فرایند ادراک‌سازی است که رئیس‌جمهور به آن اشاره کرده؛ بلکه به معنای ذبح شایسته‌سالاری نیز هست

زیرا با استدلال و نوع نگاه این جریان‌ها، اگر مدیر یا فرد توانا و کارآزموده‌ای در کشور باشد، اما ارتباط فامیلی دوری با یک شخصیت سیاسی خارج از دولت و البته در حوزه‌ای غیرمرتبط هم داشته باشد، نباید هیچ مسئولیتی را به عهده بگیرد. آیا این، بخش اصلی استدلال این غوغا سالاری‌ها نبود؟

خاموشی دیروز، پرگوایی امروز

تا اینجا مشخص شد که یک به یک ادعاها درباره انتصابات فامیلی، در نهایت کذب و نادرست از آب درآمد. اما سؤال این است، امروز این وقایع که در ۵ ماه نخست فعالیت دولت سیزدهم با شدت و حدت دنبال شد را چگونه می‌توان دآوری کرد؟ چرا باید برای دولتی که تازه در ابتدای حرکت خود قرار دارد و هنوز آنچه قوه مجریه می‌خوانیم، به تمامی مستقر نشده است، این طور فضا‌سازی سنگینی را ترتیب داد؟

آیت‌الله رئیسی پس از تنفیذ حکم ریاست جمهوری، درحالی که هنوز دولت تشکیل نشده بود و درست در بعبوه شیوع کرونا در کشور، در برنامه‌ای از پیش اعلام نشده، از داروخانه ۲۹ فروردین تهران، به‌عنوان یکی مراجع اصلی تأمین داروهای کرونایی بازدید کرد و از نزدیک، با حاضران به گفت‌وگو نشست و درد دل‌های آنان را شنید. این بازدید سرزده با استقبال گسترده‌ای از سوی مردم مواجه شد، آن هم مردمی که در دو سال شیوع کرونا، رئیس دولت را بیرون از نهاد ریاست جمهوری ندیده بودند و ناکامی‌های دولت در مهار کرونا آنان را دل آزرده کرده بود. جریان‌سازها اما، به جای پذیرش واقعیت‌های دیروز و تغییرات امروز که به نفع مردم صورت گرفت و نیز بدون توجه به این مسأله که کشور برای پیشرفت و آبادانی بیش از هر چیز به امید ملی نیاز دارد، اتفاقاً همین امید را نشانه گرفتند.

این امر، هر چند در نهایت به ناکامی طراحان منتهی شد، اما نشان داد که دولت سیزدهم در مسیر تعالی و توسعه و تحقق عدالت، چه راه پرسن‌گلاخی در پیش دارد؛ دشواری‌هایی که از یک سو دشمنان بیرونی اعمال می‌کنند و از سوی دیگر جریان‌های بازنده در پیشگاه ملت، حالا اما دولت آرموده‌تر شد؛ چه آن‌که عملکرد دولت در ماه‌های اخیر نشان داد که می‌تواند برنامه ادراک‌سازی، عملیات روانی و ناامیدسازی را ناکام سازد. اما این واقعیت هم هست که این جدال پیوسته که از بیرون بر دولت تحمیل می‌شود، تا چه میزان هزینه اضافه بر دولت و ملت تحمیل کرده و انرژی ملی را به هدر می‌دهد؟ آیا متوجه این مسأله و پیامدهای ملی آن نیستند؟ پاسخ در این است: برخی در راه کسب قدرت، از هیچ اقدامی فروگذار نمی‌کنند، حتی اگر با «نه» ملت رو به رو شده و قدرت را از طریق سازوکارهای دموکراتیک از دست داده باشند.

همه این ادعاها

یکی پس از دیگری تکذیب شد، اما طبیعتاً کسانی که دل به این شایعات و خبرسازی‌ها داده بودند یا اینکه به آنها بسامد می‌دادند، طبیعتاً چندان گوش شنوایی برای این تکذیب‌ها نداشتند تا اینکه سرانجام آیت‌الله رئیسی خود وارد میدان شد.